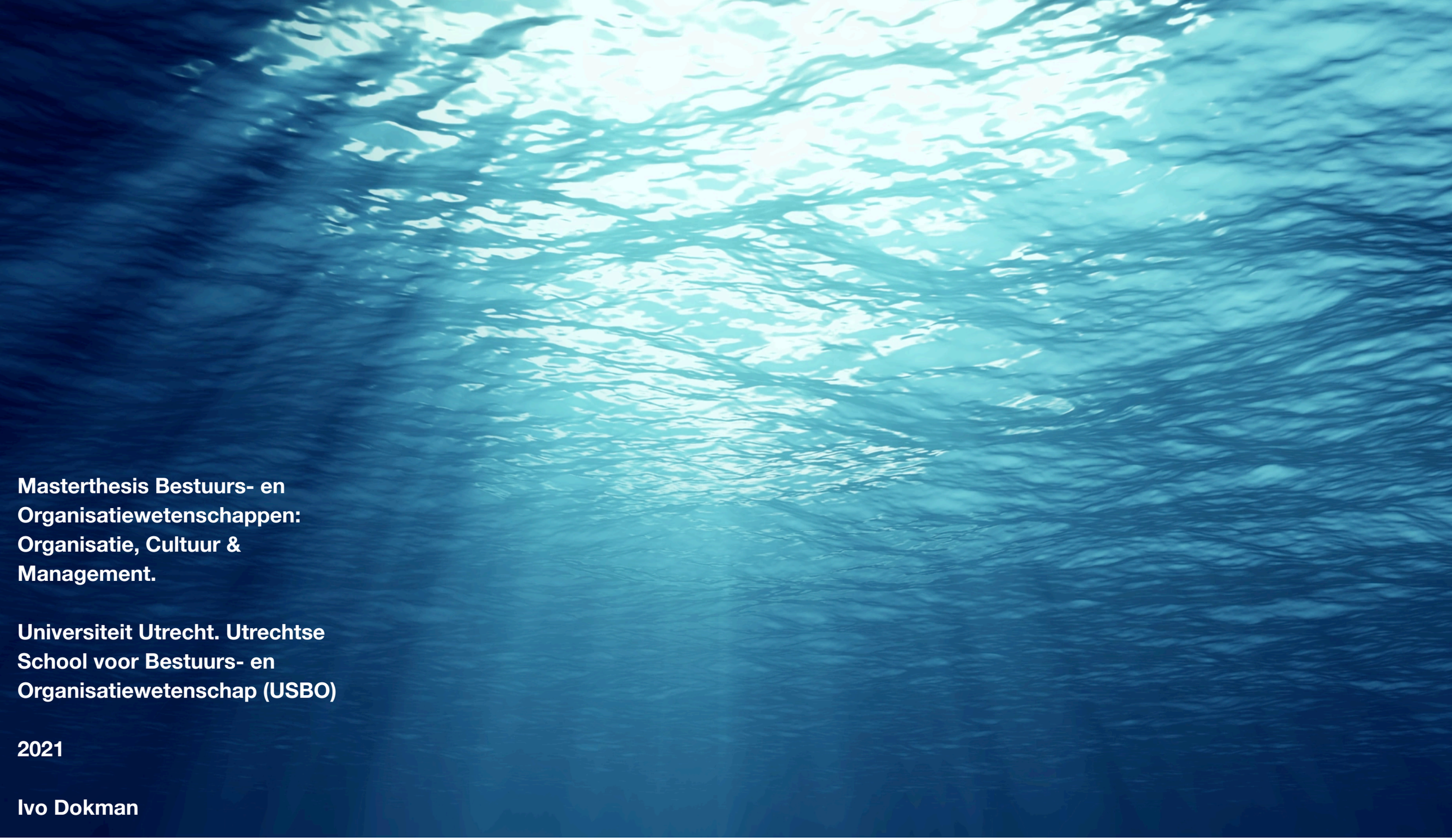

Masterthesis Bestuurs- en Organisatiewetenschappen: Organisatie, Cultuur & Management.

Universiteit Utrecht. Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO)

2021

Ivo Dokman

Keurige Kinderen

de juf als joker

Startvraag

1. Welk ongewenst gedrag van kinderen/jongeren zie je in jouw werk?
2. Zie je een verandering of verschuiving gedurende je carrière? Zo ja, welke?

Aanleiding studie

Fascinatie voor dynamiek in groepen, teams en organisaties

Wat maakt dat kinderen, jongeren en volwassenen, onder invloed van anderen in een groep, doen zoals ze doen?

Sociale conformiteit, sociale normen en cultuur

’Zo doen wij dat hier’ of ‘zo werkt het hier nu eenmaal’

Positief en negatief effect

Vaak positief, maar in een groep/klas (vb context onderwijs) kan het ook leiden tot onrust, chaos, niet luisteren naar de leraar, ondermaats presteren of pesten

Groeps- en Teamdynamisch werken in en rond het onderwijs

In IK in de WIJ (Dokman, van Beusekom, Oldeboom en Pepping-Poot, 2018)

Master Organisatie, Cultuur & Management

Expertise en kennis op doen rondom de cultuur in organisaties en managen van publieke organisaties

‘Oh dat zag je al bij de kleuters’

De invloed/macht van normdragers in groepen is groot

Vaak gehoord in de praktijk over normdragers: *‘oh dat zag je al bij hem of haar bij de kleuters’*. Zo ontstond de fascinatie om onderzoek te gaan doen bij de kleuters om meer inzicht te krijgen in hoe het kan dat (jonge) kinderen blijkbaar ‘ongewenst gedrag’ kunnen blijven vertonen terwijl de leraren de ‘beste intenties’ hebben met hun onderwijs en pedagogische doelen.

Huidige neoliberalistische maatschappij

IK-gerichte maatschappij met een prestatiecultuur die draait om status, euro’s en zelfredzaamheid

Een ‘rat-race’ in het onderwijs

Biesta (2019) beschrijft dat er een rat-race in het onderwijs is ontstaan

Onderwijs is niet maakbaar maar wel beïnvloedbaar

Volgens Biesta is leren en ontwikkelen van leerlingen niet maakbaar en hij noemt dat ‘Het prachtige risico van onderwijs’ (2012)

Opzet scriptie

Hoofdvraag:

Hoe bepaalt het optreden van de leraar voor de klas de wijze waarop de onderwijskundige visie en pedagogische doelen van het curriculum van de school worden gerealiseerd?

Doormiddel van deelvragen heb ik twee aspecten onderzocht:

1) Verschil tussen de intentie van de leraar en het effect van het handelen en optreden voor de klas.
2) Hoe de verschillende ‘intenties’ van de leraren onderling binnen de school zich verhouden ten opzichte van elkaar en de onderwijskundige visie en pedagogische doelen van de school in haar geheel.

Een kwalitatief en interpretatief onderzoek

Startinterviews, observaties met Videocatch en vervolginterviews.

Dashboard

Videocatch

00:08

Slow Normal

Intentie

Wat is de intentie van de school & leraar. De ‘waartoe’ vraag is daarbij richtinggevend (Biesta, 2012, 2019)?

<u>3 doeldomeinen:</u>

Kwalificatie

Socialisatie

Subjectificatie

persoonsvorming

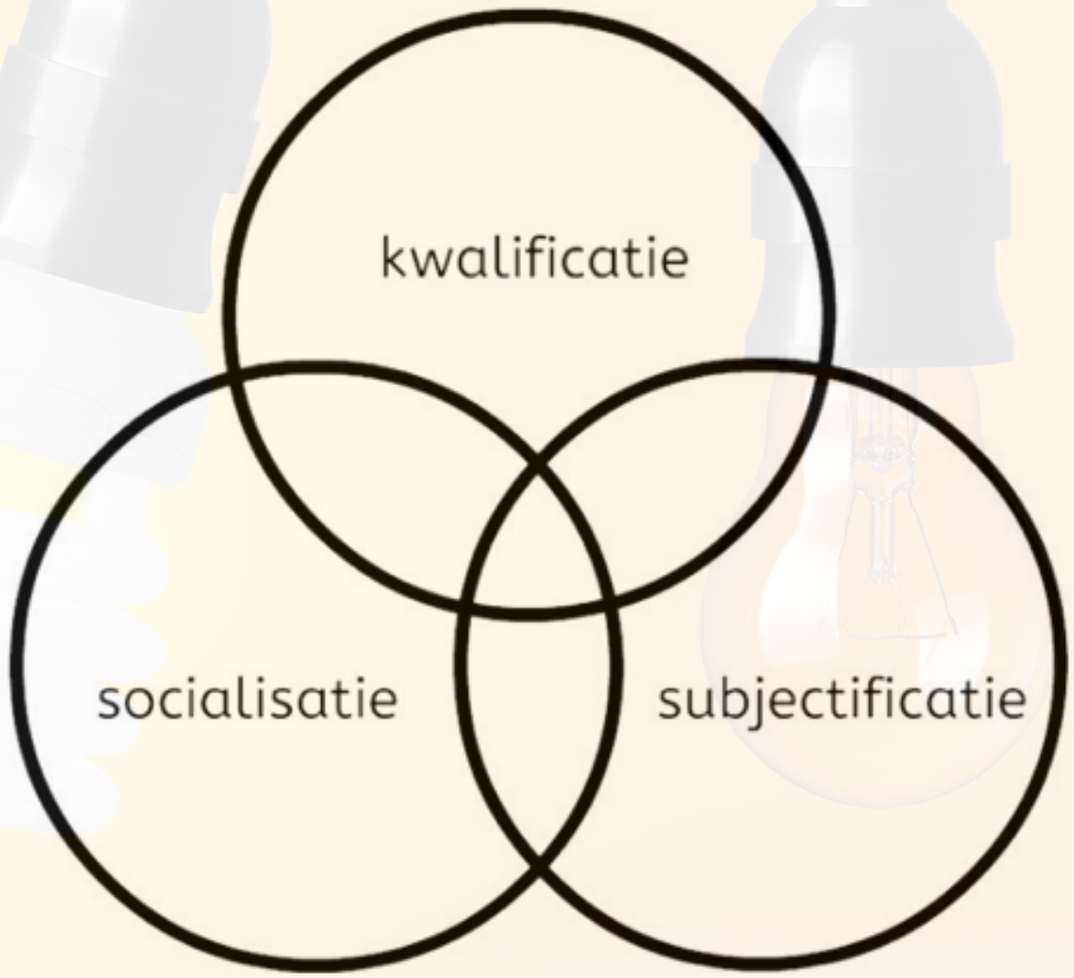

Van 3-doeldomeinen naar curriculum, methodes en werkwijze

Relatie dimensies

Intentie van de leraar en gewenst gedrag van leerlingen

De aard van de (benodigde/gewenste) relatie

De balans of optimale mix tussen de 3 relatie dimensies

1. Gezagsrelatie
2. Functionele relatie
3. Persoonlijke relatie

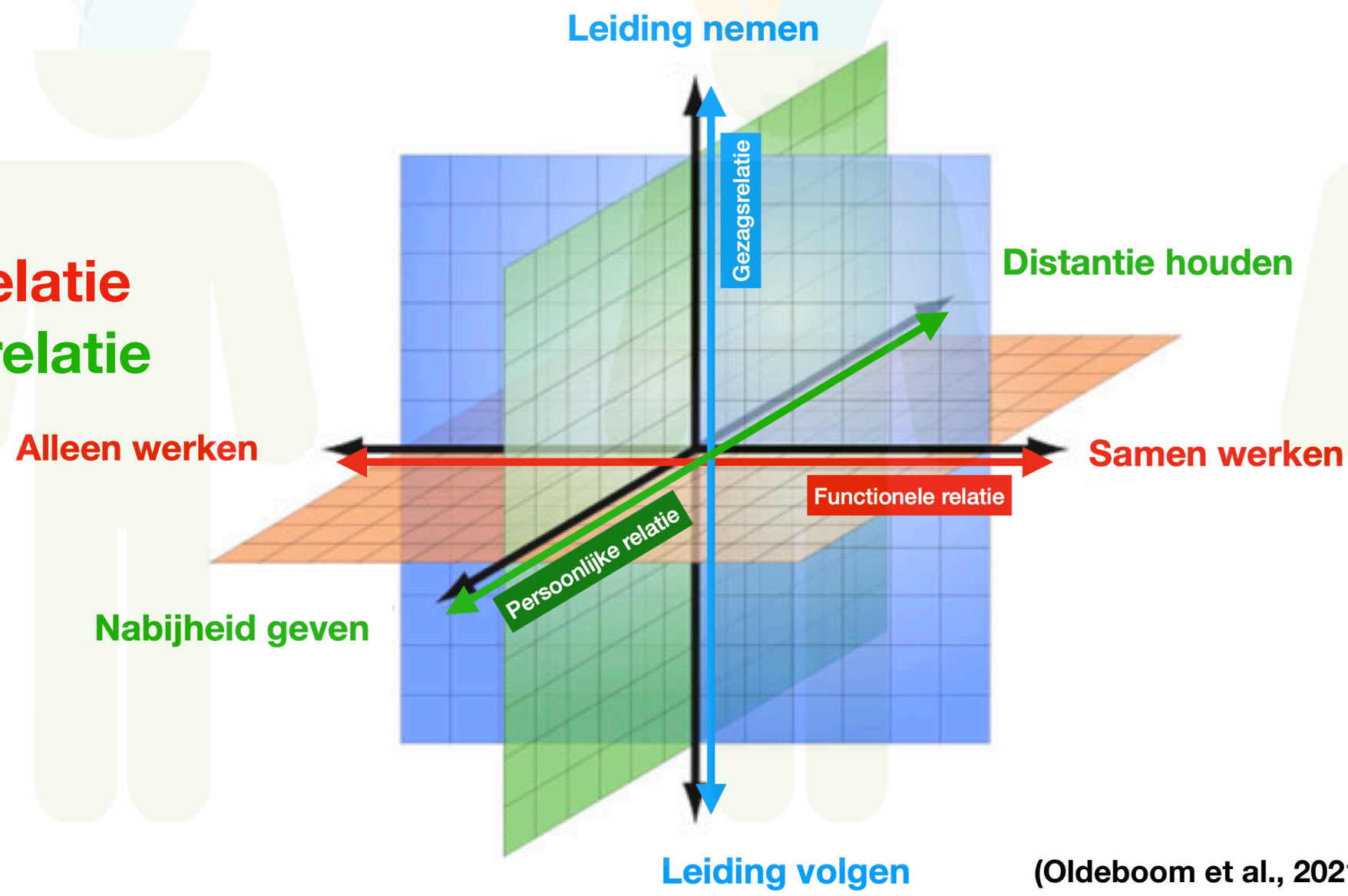

(Oldeboom et al., 2021)

Gewenst gedrag

Wanneer laten leerlingen het '*goede en gewenste*' gedrag zien ten aanzien van de 3-slag van Biesta?

Moraliteit (Jackson et al.,1998) en normativiteit spelen een rol

Biesta (2015) in Trouw: grenzen aan subjectificatie

Professionele identiteit

In welke mate is er sprake van IK (professional) binnen de WIJ (context van de school)?

Cultuur van de school

Kleur bekennen

De ‘waartoe-vraag’ en de 3 doeldomeinen vragen om ‘inkleuring’

Grenzen, kaders en bandbreedte ten aanzien van gedrag

Ondergrens ten aanzien van niveau en tempo

‘Grijsgebied’ en bijsturen

Structuur en regels

Leraar zelf, ondersteuning binnen school en externe expertise

Optreden en handelen

Hoe breng je de mate van verschil in kaart tussen de INTENTIE en het gerealiseerde EFFECT?

1. Optreden en handelen door een leraar

2. Tussen collega’s onderling

- **Interpretatie verschil door ‘taligheid’ en (professionele) identiteit**
- **Cultuur en sociale normen binnen het team/de school**

Intentie vs effect

Zicht op ongewenste effecten en wie doet wat?

Je kunt kijken vanuit de bril:

-**Inconsistentie tussen non-verbaal en verbaal** (bijvoorbeeld in de lach schieten terwijl je streng wilt optreden)

-**De via-via-interventie** (*'hee, ik zie hier Achmed en Elif al goed klaarzitten'.* Via een compliment proberen ook andere leerlingen 'aan te sporen' op te schieten en ook klaar te gaan zitten)

-**Vraag-die-geen-vraag-is** (zou je…?, wil je …?, kan je…?)

-**Ruimte-latende-woorden** (eigenlijk, in principe, normaal gesproken, maar ook eventjes, straks, zo meteen et cetera)

-**Inconsequent of onduidelijk rondom waarschuwen-en-grenzen-stellen** (een onduidelijke escalatie-ladder (Glasl, 1941) of toch niet optreden bij een 'overtreding' van grenzen/regels.

Reactie van en effect op leerlingen:

- Snapt de leerling het (nog) niet?
- Kan de leerling het (nog) niet?
- Wil de leerling het (nog) niet? (volgens mij zijn dit potentiële normdragers in de toekomst: zie pagina 4)

Kansen

Verschil in het praktisch handelen en optreden

Actieve samenwerking met elkaar

Aan de hand van feitelijk (film)materiaal in gesprek gaan over het verschil tussen de intentie en het effect

In de praktijk wordt het ‘ingekleurde’ handelen zichtbaar

Bij collegiale observatie niet meegaan met de ‘goede intenties’, maar let op het (ongewenste) effect

Realiseren en werken aan het gewenste klimaat en bijbehorend gedrag in de klas en in het team/de school

Verwachtingen school en thuis voorafgaand aan de start op school afstemmen

Afstemming voorschoolse educatie, kinderopvang en/of peuterspeelzaal

Multidisciplinaire samenwerking tussen professionals die werken in: gezin, wijk, club, school. Zowel preventief als curatief

Wat kan jij?

1. Wat kan jij met de uitkomsten van dit onderzoek in jouw werk?
2. Wat ga je doen om een eerste stap te zetten?

Vragen of opmerkingen?

Mail: i.dokman@lving.nl of ivo@burowijzicht.nl
Telefoon: 06-25078485
www.lving.nl of www.burowijzicht.nl

Belangrijkste bronnen

Bakker, C., Wassink, H. (2015) Leraren en het goede leren. Normatieve professionalisering in het onderwijs. Hogeschool Utrecht lectoraat educatie

Biesta, G. (2012). Het prachtige risico van onderwijs. [EPub], Phronese Uitgeverij. Culemborg

Biesta, G. (2019). What Kind of Society Does the School Need? Redefining the Democratic Work of Education in Impatient Times. Studies in Philosophy and Education 38: 657–668. Springer Nature B.V. Ireland

Jackson, P.W., Boostrom, R.E., Hansen, T.E. (1998). The Moral Life of Schools. Jossey-Bass. San Francisco

Messner, M. (2009). The limits of accountability. Accounting, Organizations and Society, 34, 918-938.

Noordegraaf, M. (2015). Public Management. Performance, Professionalism and Politics. Basingstoke: Palgrave. Elektronisch beschikbaar via: https://utrechtuniversity-on-worldcat-org.proxy.library.uu.nl/oclc/966456907

Oldeboom, B., Dokman, I., Van Beusekom, R. (2021). De relatieparadox in het onderwijs. Zwolle: Buro Wijzicht. Uitgave in eigen beheer.

Verhaeghe, P. (2014). Identiteit. [EPub], De Bezige Bij. Amsterdam